

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi Kemijoen vesistössä olevan koskiomaisuuden luovuttamisesta ja vaihdosta annetun lain kumoamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että Kemijoen vesistössä olevan koskiomaisuuden luovuttamisesta ja vaihdosta annettu laki kumottaisiin. Lakiin sisältyvä eräitä verovapauksia koskeva säännös on Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen (ETA-sopimus) vuoksi tarpeen kumota. Kun lakiin ei tämän jälkeen tulisi jäämään

enää muitakaan säännöksiä, joiden voimassa pitämiseen olisi edelleen erityistä tarvetta, laki ehdotetaan tässä yhteydessä kumottavaksi kokonaisuudessaan.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

ESITYKSEN PERUSTELUT

Nykyinen tilanne

Kemijoki Oy perustettiin vuoden 1954 lopulla valtioneuvoston oikeudesta luovuttaa perustettavalle Kemijoki Oy nimiselle osakeyhtiölle valtion Kemijoessa ja sen lisäjoissa omistamia vesivoimaoikeuksia annetun lain (458/52; *Kemijokilaki*) nojalla. Lakia on sittemmin muutettu vuonna 1954, jolloin myös lain nimike muutettiin laiksi Kemijoen vesistössä olevan koskiomaisuuden luovuttamisesta ja vaihdosta. Laki on luonteeltaan luovutuslaki eli se on sisältänyt valtioneuvostolle annetut valtuudet tietyn valtion omaisuuden luovuttamisesta perustettavalle yhtiölle. Sen lisäksi siihen on sisältynyt valtion vähimmäisomistusosuutta ja valtion muuta määräysvallan turvaamista koskevia säännöksiä, jotka on kumottu vuonna 1991 annetulla lailla valtion osakasvallan käytöstä eräissä taloudellista toimintaa harjoittavissa osakeyhtiöissä (740/91). Materiaalisista säännöksistä on edelleen voimassa lain 5 §, joka koskee eräiden osakekirjojen, luovutuskirjojen ja velkasitoumusten verovapautta. Kaikki lain vielä voimassa olevat säännökset, lukuunotta-

matta 5 §:n 2 momenttia, ovat siinä muodossa, jonka ne saivat vuoden 1954 laissa.

Kemijokilain 1 §:n 1 momentissa valtioneuvosto oikeutettiin perustettavalle yhtiölle sähkövoiman tuotantoa varten luovuttamaan valtion Kemijoen vesistössä omistamia vesialueita ja koskitiloja tai niiden osuuksia sekä valtion tämän vesistön varrella omistamia, voimlaitosten rakentamista ja veden patoamista varten tarpeellisia maa-alueita, osakkeita tai muuta korvausta vastaan. Pykälän 2 momentin mukaan tällainen omaisuuden vaihto tuli olla mahdollista myös milloin yksityiselle Kemijoen vesistössä kuuluvaa, 1 momentissa tarkoitettua omaisuutta tarjotaan vaihdettavaksi vastaavanlaiseen Kemijoki Oy:lle tai valtiolle Kemijoen vesistössä taikka muualla kuuluvaan omaisuuteen, edellyttäen kuitenkin, että vaihdon oli katsottava edistävän Kemijoen vesistön yhtenäistä ja järkipäristä rakentamista sekä maan vesivoimavarojen tarkoituksenmukaista hyväksi käyttöä.

Lain 5 §:n 1 momentin mukaan yhtiötä ”muodostettaessa tai sen osakepääomaa korotettaessa annettavat osakekirjat sekä ne luovu-

tuskirjat, jotka annetaan tämän lain nojalla omaisuutta kokonaan tai osaksi osakkeita vastaan Kemijoki Oy:lle luovutettaessa taikka sanotun yhtiön tai valtion ja yksityisten välillä vaihdettaessa, samoin kuin Kemijoki Oy:lle omaisuutta luovuttavalle osakkeiden lisäksi ehkä annettavat velkasitoumukset ovat leimaverosta vapaat". Pykälän 2 momentin mukaan edellä tarkoitettuun omaisuuden luovutukseen ei sovelleta "verolakien säännöksiä omaisuuden satunnaisesta luovutuksesta saadun voiton verottamisesta".

2 Ehdotetut muutokset

Kemijokilain voimassa olevista materiaalisista säännöksistä käytännön merkitystä on enää lain 5 §:n mukaisella osakekirjojen, luovutuskirjojen ja velkasitoumusten verovapaudella. Senkin merkitys Kemijoki Oy:lle on suhteellisen vähäinen.

Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen (ETA-sopimus) tultua voimaan kaikkia yritysten saamia tukimuotoja on tarkasteltava mainitun sopimuksen valossa. ETA-sopimuksessa tai sen liiteaineistossa ei sinänsä ole määritelty tai käsitelty verolainsäädännön piiriin kuuluvia kysymyksiä. Vaikka verotus ei siten kuulu sopimuksen piiriin, kuuluvat sopimuksen valtiotukisäännösten mukaiset veroetuudet kuitenkin siihen. Sopimuksen kannalta merkityksellisiä ovat sellaiset veroetuudet, joilla voi olla vaikutusta kilpailuolosuhteisiin.

Kemijoki Oy:n nykyinen rajoitettu lakiin perustuva verovapaus on luonteeltaan sellainen yksittäiselle yritykselle myönnetty verohuojennus, joka voidaan rinnastaa avustusmuotoiseen tukeen. Sen konkreettista vaikutusta kilpailuolosuhteisiin on sinänsä vaikea arvioida, mutta potentiaalisena tekijänä se on otettava huomioon. Kun verovapautta voidaan pitää ETA-sopimuksen kanssa ristiriidassa olevana tukena, ehdotetaan asiaa koskeva säännös kumottavaksi.

Kumottaessa verovapautta koskeva säännös lakiin ei jäisi enää muita materiaalisia vielä sovellettavia säännöksiä kuin 5 §:n 2 momenttiin sisältyvä satunnaisen myyntivoiton verotusta koskeva poikkeus. Sen säilyttämistä edellä tarkoitettua muutoksen jälkeen ei voida enää

pitää perusteltuna, minkä vuoksi ehdotetaan kyseinen säännös samaten kumottavaksi. Lais- ta on jo aikaisemmin, vuonna 1991 annetulla lailla valtion osakasvallan käytöstä eräissä taloudellista toimintaa harjoittavissa osakeyhtiöissä kumottu valtion vähimmäisomistusta koskevat säännökset. Lakiin vielä sisältyvät 1 §:n mukaiset valtioneuvoston luovutusvaltuudet eivät enää ole tarpeen, minkä vuoksi myös kyseinen menettelysäännös ehdotetaan tässä yhteydessä kumottavaksi. Ehdotetut muutokset merkitsevät, että laki on syytä kumota kokonaisuudessaan. Lain kumoamisen jälkeen valtion hallinnointi yhtiössä tulisi tapahtumaan mainitun valtion osakasvallan käyttöä koskevan lain mukaisesti ja muun muassa vesi- ja maa-alueiden luovutusta koskevat kysymykset ratkaistaviksi yleisten valtion kiinteän omaisuuden luovuttamista koskevien säännösten mukaisesti.

3. Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Esitys on valmisteltu kauppa- ja teollisuusministeriössä virkatyönä. Esityksen perustana on ollut ministeriön asettaman valtionyriyten ETA-työryhmän asiaa koskeva ehdotus.

4. Esityksen organisatoriset ja taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei ole merkittäviä organisatorisia tai taloudellisia vaikutuksia. Lain voimaantulon jälkeen koskiomaisuuksien luovutuksista maksettaisiin leimaveroa yleisten leimaverosäännösten mukaisesti ja niihin sovellettaisiin yleisiä satunnaisen myyntivoiton verotusta koskevia säännöksiä.

5. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

Kemijoen vesistöissä olevan koskiomaisuuden luovuttamisesta ja vaihdosta annetun lain kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Täten kumotaan Kemijoen vesistöissä olevan koskiomaisuuden luovuttamisesta ja vaihdosta 29 päivänä joulukuuta 1952 annettu laki (458/52) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

2 §

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

Helsingissä 10 päivänä joulukuuta 1993

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Kauppa- ja teollisuusministeri *Seppo Kääriäinen*

